

षाण्येव यजेत तत ऊर्ध्वं न यजेत . सांनाय्यस्य प्रस्तुतत्वात्ससांनाय्ययोरेव दर्शपूर्णमासयोरयं नियमः स्यात् तन्मा भूदिति तयोः प्रस्तावेऽपि पुनर्दर्शपूर्णमासग्रहणम् ।

पञ्चदश दाक्षायणयज्ञो ॥ ४८ ॥ दाक्षायणयज्ञसंज्ञकदर्शपूर्णमासयाज्ञो पञ्चदश वर्षाण्येव यजेत . दर्शपूर्णमासावेव गुणभूतौ दाक्षायणयज्ञो न ततः कर्मान्तरमित्यग्रेऽपि (४.४.३) वक्ष्यति ।

अग्निहोत्रमेव वा जुहुयात् ॥ ४९ ॥ १) प्राकृतदर्शपूर्णमासपक्षे त्रिंशद्वर्षानन्तरम् दाक्षायणगुणकपञ्चदशवर्षानन्तरम् केवलमग्निहोत्रमेव जुहुयाद्वा नान्यत्किञ्चित्कुर्यात् । केचिदेवशब्दमिवार्थे व्याचक्षते अग्निहोत्रमिव वा जुहुयात् यथाग्निहोत्रं यावज्जीवं जुहुयात्तथा दर्शपूर्णमासावपीत्येव उभयत्र यावज्जीवमनुष्ठानश्रवणात् २) . अतश्च विकल्पः यावज्जीवं दर्शपूर्णमासयागः कार्यः त्रिंशद्वर्षाणि वा दाक्षायणपक्षे पञ्चदश वर्षाणि वेति । आपस्तम्बः स्वर्गकामो दर्शपूर्णमासावेवाकामः सर्वकामो वा युगपत्कामयेताद्वारपृथक्के वा यावज्जीवं यजेत त्रिंशतं वर्षाणि जीर्णो वा विरमेदिति . अत्र यावज्जीवादिविकल्पः दर्शपूर्णमासोपरमे तद्विकाराणामप्युपरतिः तत्प्रकृतिवात् दर्विहोमाग्रयणं क्रियते सोमानामपि निवृत्तिः केवलमग्निहोत्रमित्युपदेशः अग्निहोत्रमेव जुहुयादिति कात्यायन इति ३) धूर्तस्वामी ॥ ॥ चतुर्थस्य द्वितीया कण्डिका ॥ २ ॥ ॥

अथ पद्धतिः ॥

जीवपितृकस्य चतुर्दश्यां वा उद्धरणाद्युपक्रमः अमावास्यायां यागः . पिण्डपितृयज्ञस्यानङ्गवपक्षे मृतपितृकस्यापि विकल्पः अङ्गवपक्षे तु मृतपितृकस्यामावास्यायामेवोपवासनियमः । श्राद्धानन्तरं पत्नीयजमानौ व्रत्यमश्नीतः । ततोऽध्वर्युः पलाशशाखां हिनति इषे वेति (१.१) शमीशाखां वा . या शाखा वृ-

१) एवेति नियमशब्दाज्जुहुयादिति विधेर्होममात्रमेव भवति . वाशब्दादर्शपूर्णमासौ वा दाक्षायणयज्ञो वा अग्निहोत्रमेव वेति त्रयः पक्षाः Mahād. २) Thus Karka: उभयोस्तुल्यशास्त्रवात् यावज्जीवमग्निहोत्रं जुहोति यावज्जीवं दर्शपूर्णमासाभ्यां यजेतेति ३) 'न' मिति २.